

BARSI HIRLAP.

Politikai hetilap. Megjelenik minden csütörtökön.

Előfizetési árak: Egész évre 10 korona, félévre 5 korona, egyes szám 20 fillér. Hirdetmények beiktatása jutányosan számíttatik. A „Nyílt tér” sorának közlési díja 50 fillér.

Felügyeleti és lapkiadótulajdonos:
Dr. TÖRÖK MÓR.

A lap szellemi részét illető kéziratok a szerkesztőség, hirdetések és pénzküldemények a kiadóhivatal címére küldendők. Kéziratok nem adatnak vissza.

A „Barsi Hirlap”.

A vidéki élet alig mutat érdeklődést a helyi ügyek keretén kívül, vagy ha igen, ez az érdeklődés oly szerény igényű, hogy jobbára megelégszik az országos hírlapok közléseinek egyszerű tudomásul vételével. Így keletkezik a vidéken az a fásultság és közönyösség minden általános országos érdekű ügy iránt, keletkezik az a sajnálatraméltó előítélet, hogy a vidék nem hivatott befolyást gyakorolni az országos közérdekű ügyek fejlődésére.

Mi szakítunk ezzel az előítélettel s bár tudjuk jól, hogy sok nehézséggel kell majd megküzdenünk, kitűzött célunk megvalósításától bennünket azért még sem fog el-tántorítani senki és semmi.

Fel kell végre rázni a vidéki életet aléltóságából, meg kell végre győzni a vidéki közönséget arról, hogy a helyi ügyek iránti érdeklődés egyedül csak az önző érdekeket képes kielégíteni, már pedig ez az emberi szellem fejlődésének végecélját nem képezheti. A szellemi fejlődés, a szellemi tökéletesedés első feltétele, hogy a szűk önző érdekeken felülemelkedjünk és érdeklődésünk körébe vonjuk mindazt, ami az emberiség nagy egyetemének boldogítására befolyással lehet.

Elvünk elseje: a jogegyenlőség. Érvényesüljön az egyén tehetségének megfelelően teljes mértékben. Ne legyenek kiesinyes akadályok, melyek az érvényesülésnek útját állják. A közélet tisztasága ne legyen üres jelszó, de rendszeres, kivételt nem tűrő intézmény. Az ember méltóságát alacsonyítja le, ha az egyén érvényesülése

családi és egyéb összeköttetés feltételétől van függővé téve. Szolgai lélek lesz az egyénből, kinek semmi érzéke a szabadság iránt. Pedig mi szabadok akarunk lenni, szabad hazában akarunk élni.

Nekünk talán csak a helyi önkormányzat terén lesz alkalmunk ez eszmét közvetlenül szolgálhatni, de ha megélhetjük azt az időt, hogy Barsvármegyében a protekció végleg megszűnik, vagy legalább is a lehető legritkább esetben fog előfordulni, úgy annál nagyobb hazafias öröm tölti majd el lelkünket, mert első sorban ép a vidéki önkormányzatok hivatják arra, hogy a közélet tisztaságát megvalósítsák.

A közélet tisztaságával bizonyítja be a nemzet azon évezredes törekvésének jogosultságát, hogy független szabad államban akarja nagy emberi hivatását megvalósítani. A közélet tisztasága szoros okozati összefüggésben van az ország függetlenségével, önállóságával. Romlott közérkölesök mellett nem lehet az ország független, csak ideig-óráig birhat az önállóság látszatával.

Az ország függetlensége, önállósága azonban nem azt jelenti, hogy teljesen ellegyünk szigetelve. A nemzetek, mint egyedek kölcsönösen egymásra vannak utalva. Visszafejlődik és a nem tökéletesedés felé halad az az állam, mely ridegen elzárkózik, egészen önmaga erejére támaszkodik. A korszerű fejlődés egymás után teremti meg az államok kapcsolatát. A nemzetek keresve-keresik egymással az érintkezést. Különböző szövetségek alakulnak, jelölve annak, hogy önmagukban még a saját céljaikat sem képesek elérni, annál kevésbbé

az általános emberi boldogságot, mely pedig ép úgy célja a nemzeteknek, mint a saját létérdekük.

Magyarország különféle célszerűségi okokból Ausztriával jutott kapcsolatba. — Független állam mind a kettő. Ez a kapcsolat hova tovább történelmi multtal bír, olyan történelmi multtal, mely tanuságot tesz arról, hogy amig mindkét állam önállóságát, függetlenségét önérzetesen ki-domborítja, addig a kapcsolat mindkét ország fejlődését mozditja elő, mihelyt azonban egyik a másikat beolvasztani iparkodik, gyűlölködés, viszály keletkezik, ami pedig sohsem alkot, — de mindig rombol.

Deák Ferencz követői vagyunk. Az ő bölcs vezetése mellett alkotta meg a nemzet az 1867-iki kiegyezést, létesítette azt a kapcsolatot Ausztriával, amely szerint, Magyarország, függetlenségének veszélyeztetése nélkül szövetséget kötött Ausztriával. Ennek a szövetségnek tartalmát lehetett ideig-óráig félre is érteni, de végre im mégis látjuk kibontakozni a tisztult felfogást.

Az önálló magyar hadsereg, az önálló vámterület felállítására, s általában az intézményes, valódi nagy nemzeti állam kiépítése az 1867. évi XX. t.-cz.-ben lefektetett elvek mellett is teljes mértékben érvényesülhet, csak meg kell értenünk a kiegyezés igazi tartalmát.

Hogy az igazi magyar nemzeti államnak mi csoda más intézményeket kell még megalkotnia, ennek a kérdésnek részletes megvitatásába hely szűke miatt sem bocsátkozhatunk, de azt az egyet ezuttal sem

TÁRCZA.

Az örök Ideál.

Ha én költő volnék, muzsámnak
Urániát választanám.
Nem is kellene más nekem, mint
E csillagjáró égi lány,
Kinek fenség után vágyódó
Lelkem rajongva átadnám.

Ragadjon el e gyászos földről,
Ugy sem vagyok itt otthon én!
Vezessen, vigyen fényes útján
Az ég csillagos tengerén,
Ahol az örökkévalóság
Levegőjét lélegzeném.

S ha lángoló fény s ragyogás közt,
A legmagasabb csillagon,
Uránia leszállna vélem
És szólna: „Feljebb nem birom...
De téged itt az égi lángban
A fenség-árja ringasson.”

„Mert itt látod a legdiésőbbet,
A legsodásabb csillagot,

Ilyen szépet a föld nem látott
S poéta nem álmodhatott!
Maradj itt vélem... hisz elérted
Amire lelked vágyódott.”

Nem értem még el! Többre vágyom,
Feljebb innét. Oh, még feljebb! —
És akkor ott, ahol a múzsa
Magasabbra már nem mehet:
Az én lelkem szárnyára kélne —
Meglátni a legszentebbet.

Hol a végtelenség hulláma
Emelné már lelkem szárnyát
S örökvilágosság világa
Tárná előmbe kapuját,
S én színről-szinre megláthatnám
A csillag-világok... Urát!

Csak magasba vigyen a múzsa,
Hol földi árny ránk nem talál,
Csak csillagokig szálljon vélnk,
Lelkünk onnét már eltalál
A csillagok alkotójához,
Aki... az örök Ideál!

B. Büttner Lina.

Késői vendégek.

Irta: G. Büttner Julia.

Olyan sötét este volt akkor ott künn,
hogy a nagy fák alatt a lámpa fénye csak
egy igen kis kört világított meg körülünk.
Azon a megvilágított kis körön túl aztán,
mintha csak sötét függöny ereszkedett
volna le.

De nekünk nem is volt sok lámpa-
világra szükségünk, csak éppen ami a pi-
henéshez kellett. Azért, hogy még mérsé-
keljem is a lámpafényt, friss rózsákból
koszorút is tettem arra.

Mi akkor a nagy gesztenyefa alatt
nem voltunk magunkra, — velünk volt a
boldogság. És vidáman mondogattuk: ez
a boldogság. Ez, így, itt, együtt lenni: a
boldogság!

Az asztalon, közel a lámpához, szelid
csalogányunk kalitja állt. A kalit ajtaja
nyitva volt s az édes madár vigan repesve
ki-kifutott s a lámpa körül zsongva szé-
delgő éji lepkéket összefogdosta.

De egyszerre csak megzörrent felet-
tünk a gesztenyefa lombja. Egy idegen
csalogány lebbent le nesztelenül, a kalitka

Céd.

mulaszthatjuk el, tőlünk telhetőleg nyomtalanul hangsúlyozni, hogy az u. n. nemzeti politikának mindenekelőtt a nemzeti nyelv teljes érvényesülését kell biztosítani. Nyelvében él a nemzet. Nem tulbuzgalom az, ha az államalkotó nemzet a maga nemzeti nyelvét a közélet minden vonatkozásában érvényesíteni óhajtja. Ki kell irtani a nemzet testéből azokat az elemeket, melyek a nemzeti nyelv teljes érvényesülésének útját állják. Távol áll tőlünk mindazáltal, hogy esetleg az erőszakban keressük az eszközt. Erőszak soha sem vezethet célhoz. Az emberi méltóság gyűlöli az erőszakot. — Erőszakkal nem lehet az eszmét diadalra juttatni. Rendszeres intézményekben kell keresnünk az eszközöket.

* * *

A társadalmi kérdések sokkal fontosabbak, semhogy azok állandó megvitatására szükség ne volna.

Sajnálattal kell tapasztalunk, hogy különösen a vidéki társadalom még mindig annyira szét van tagolva.

Ezek az állapotok javítani kell.

Az osztályok elkülönülése, társadalmi bűn és a korszak szégyene. A hivatal, a vagyon, a kitüntetés nem arra való, hogy legyen mivel megkülönböztetni az embereket, legyen ok arra, hogy elkülönüljenek.

A magyar társadalomnak nem szabad a saját kebelében torlaszokat emelni és át nem hidalható távolságokat.

Ne csak cifra szavakkal hirdessük a jogegyenlőséget, de törekedjünk a gyakorlatban, — a társadalmi életben is megvalósítani.

A szabadság, testvériség és egyenlőség jelszava legyen a magyar társadalom „tízparancsolata”.

Legyünk igazi testvérek s csak abban különbözzünk egymástól, hogy ki tudja önzetlenebbül szolgálni a hazát.

Eleven, egészséges társadalmi életre van szükségünk. Ebből táplálkozik a nemzeti nagy eszme.

Rajta hát! — Mutassuk meg, hogy méltók vagyunk a magyar nemzeti államot kiépíteni.

E lap hasábjain nem fogunk meg-

szünni a társadalmi élet félszégeire ráutalni s minden erőnkkel közreműködni arra, hogy a magyar társadalom a nemzeti eszme igazi fejlesztő forrása legyen.

Felajánljuk tehát erőnket a helyi társadalom szolgálatára.

Minden jogos igény támogatására vállalkozunk.

Bizalommal fordulhat hozzánk bármily vélt sérelem, azon leszünk, hogy a sérelem orvosolva legyenek. Azt tartjuk, hogy az egyesek sérelme, ha orvoslást nem nyer, kihatással van az egész társadalomra. Megméltózzuk a közérköcsöket.

Törekedni fogunk a hatóságok és testületek eredményes működését előmozdítani. Nem ezélünk illetéktelen beavatkozást vagy ellenőrzést gyakorolni, de ha a közérdek úgy kívánja, nem fogunk visszariadni attól hogy a visszaéléseket nyilvánosságra ne hozzuk és azok megtorlását ne követeljük.

Dr. Török Mór.

Gróf Tisza István és az önálló vámterület.

A képviselőház augusztus 10-iki ülésén gróf Tisza István miniszterelnök tőle megszokott őszinteséggel erősen hangoztatta, hogy ez idő szerint „egy megfelelő alku, egy megfelelő kiegyezés gazdaságilag százszorta üdvösebb és előnyösebb az országra nézve, mint a külön vámterület felállítása.”

Az önálló vámterület hívei a miniszterelnök ezen nyilatkozatára már idő rövidségénél fogva sem felelhetek s így az ország a miniszterelnök nyilatkozatának hatása alatt állva szinte izgatottan várja azon ellenérveket, melyek a miniszterelnöki nyilatkozat érveinek erejét megdönteni, vagy legalább is gyöngíteni hivatják.

A miniszterelnök úr szerint politikai jelszavaknak nem szabad közreműködni ezen kérdés elbírálásánál s bizonyítékainak csattanója mégis az volt, hogy a magyar nemzet függetlenségi törekvésének érdekében a

gazdasági viszonyok konsolidációját kell megvárunk.

A miniszterelnök úr e nyilatkozatából két sarkigazságot lehet megállapítani.

Az egyik igazság az, hogy ez idő szerint valósággal még nem független az ország, — s a másik, — hogy a magyar nemzetnek függetlensége után kell törekednie.

Oly két igazság ez, a melyet kormányelnök szájából már régóta nem hallottunk s ha szabad hinnünk gróf Tisza István azon szavainak, hogy ő mindég azt mondja, amit gondol, — e nyilatkozatáért őszintén üdvözljük őt.

De ezen nyilatkozata egyuttal legerősebb bizonyítékunk arra nézve, hogy a felvetett kérdésben nincs neki igaza.

Nagyon jól tudja az országban mindenki, hogy az önálló vámterület felállítása óriási rázkódtatásokkal fog járni, — azt is, — hogy e rázkódtatást kivált a középbirtokosok és kisgazdák fogják leginkább megérezni — amde e körülmények szemben azal, hogy Magyarország még nem független s hogy kötelességünk a lehető legnagyobb függetlenség után törekedni, — nem képeznek elegendő okot arra, hogy az önálló vámterület kérdését akár ez idő szerint is eljétsük.

Szó sincs róla, — lehetséges, hogy a gazdasági megerősödés a közös vámterület mellett is be fog következni s hogy így az idők folyamán talán kevesebb rázkódtatás mellett lehetne majd az önálló vámterületet felállítani, — no de ha egy nemzet függetlenségének vágya annyira kiforrott már, mint a magyar nemzeté, — akkor nem kell olyan nagyon félni a rázkódtatástól, — hiszen a kormányelnök úr maga is bevallja, hogy a rázkódtatásokkal járó csorbákat igenis ki lehet majd küszöbölni.

ritkás drót-tetejére s egy felesattanó rövid dallal köszöntötte a mi csalogányunkat.

Hanem a miénk a nagy kényeztetéstől bátrabb volt, mint a vendég s rögtön kiállt a dalnokversenyre. Mire a másik visszaröppent a gesztenyefára s a sötétség elrejtette.

Még ezen neveltünk, mikor halljuk, hogy a kaputól a homokon erős léptek közelednek a bokrok mögött. Csodálkozva fordultunk arra, hol a lámpafénye elvágta a sötétséget.

Egy távol lakó kedves ismerősünk, * * * képviselő jött. Rég láttuk családukat e jóbarátját s örömmel fogadtuk.

Bocsánatot kért a késő időért. De az utcáról látta a lámpafényt s abból megtudta, hogy még künn vagyunk a nagy fák alatt s így talán bejöhet. Nem tudott lemondani, hogy pár pillanatra be ne jöjjen hozzánk.

— Csak üdvözölni és elbucuzni; — mondta szokott gyöngéd hangján. — Mert most csak átutazóban vagyok... átutazóban, — ismételte, komoran magaelé tekintve.

Mi, bár rögtön észrevettük, de nem

tettük szóvá, hogy mióta utolszor itt volt, mennyire megváltozott. Csüggedt, levert, szinte megtört volt ez a kiváló férfi. Pedig szokott vidám jószággal beszélt aztán hozzánk. De szomorú árny feküdt minden szaván.

Nem kérdeztük, mi érte. Mert úgy is tudtuk, hogy ismét valami politikai bánata van. S hagytuk, míg maga elbeszéli levertetését s új terveit. Mert eddig minden legyőzetés, mintha még új erőt adott volna lelkének.

Hogy kellemetlen gondolataitól elvonjam, tréfálva szóltam.

— Nem csupán ön ilyen késői vendég ma nálunk. Éppen most volt itt egy másik is. Sőt itt is van.

— Hol? — kérdé érdekel.

— Itt volt az asztalon. Csak éppen, hogy visszarebbent a fára.

És elmondtuk, mint jött le az idegen csalogány közzénk.

— Az csak természetes. Hisz itt az Isten békéjét találja. és neki megengedi jó sorsa, hogy itt éljen. Egy ilyen madár! és mennyivel boldogabb, mint akár én is!

— Hogy ne lenne boldogabb! Hisz a

madár kis feje nincs tele politikai gondokkal. Még az se fáj neki, ha ő felsége enél, vagy annál a főurnál látogatást tesz; — tréfáltam.

Ez arra vonatkozott, mert egyszer ez a kiváló férfi keserűen emlegette fel, hogy ő felsége meglátogatta K. gróft, míg ő azt soha el nem érhetné.

Most megértette a tréfás célzást és fáradt mosollyal nézett rám.

— Mindig annyi józansággal tudtak boldogok lenni. Emlékszem, akkor is nevettek ezen. Azt mondták: soha se jutna eszükbe olyasmire vágyódn, ami annyi alkalmatlansággal járna. S azt mondták: eszményi törekvéseimért, nagy érdemeimért, nagyobb jutalomra vágyjak.

— Most is azt mondom, — bölintott rá nővérem. — Nagyobb jutalomra: az önmagával való megelégedésre. Mert az önbecsüléstől ellenségei meg nem foszthatják. Eszméit fölhasználhatják és önt kizárhatják a megvalósítás munkájától, de...

— Ugy-e? — vágott közbe. — Már tudják, mit tettem megint velem?

— Nagy figyelemmel olvasunk mi mindent, ami önre vonatkozik; — bölintottam.

Atmeneti rázkódtatások nélkül különben sem fogunk berendezkedni tudni soha az önálló vámterületre. S ha van is reményünk arra, hogy idővel a rázkódtatások hatását gyengíteni leszünk képesek, a nemzet függetlenségi aspirációjának azért ez idő szerint sem szabad útját állani.

Nagyobb rázkódtatásokat is kiállott már e nemzet mint amilyeneket az önálló vámterületnek ez idő szerinti életbeléptetése okozhatna s a nemzet: függetlensége érdekében nem fél a rázkódtatásoktól. Oly erős a meggyőződésünk az iránt, hogy az önálló vámterület felállítására mellett rövid időn belül fokozott mértékben fognak a viszonyok javulni, hogy ma kevés kivétellel mindenki szívesen hozná meg a rázkódtatásokkal járó áldozatokat.

De úgy látszik a kormányelnök úr sem félne a rázkódtatásoktól, ha biztosan tudná, hogy az önálló vámterület gyümölcseit a ma élő nemzetzedék szedheti le. — Nagyon nehéz e tekintetben aggodalmait eloszlatni, — nem is kíséreljük meg, — mert nézetünk az, hogy, ha úgy volna is, hogy a rázkódtatások hosszabb időt veendének igénybe, — még ezt az áldozatot is meg kell hozni, ha az ország függetlensége és szebb jövője nemcsak kockáztatva nincs, — de egyenesen remélhető általa.

A nemzetek jövőjét nem ideiglenes intézményekkel lehet és kell biztosítani. Sokkal fontosabb a magyar nemzetre nézve az, hogy jövőjét lássa biztosítva, mint az, hogy önmérséklettel, bárha csak ideiglenesen is, — de mégis lemondjon évezredes ábrándjáról: a független nemzeti államról. (M.)

A szégyent vallott Justicia.

Az újbányai előljáróság egyes tagjai ellen a legutóbb megejtett vizsgálat alkalmával felelőségre vonták a jelenlegi számvevőt is a többi közt azért, hogy az erdő-

hivatal pénzkezelésének ellenőrzését felületesen végezte, az évi költségvetések összeállításához valótlan adatokat szolgáltatott és a törzsvagyomból törvényellenesen felvett előlegeket érvényesítette és számfejtette. Kétségtelenül igen komoly vádak, a mik a legszigorubb megtorlást követelik.

Es mi mégsem fogjuk fel olyan tragikusán azokat. — Nem tegnapi keletűek, nem is olyanok, a miért csak az előljáróságot terheli a felelőség. Céljuk nem volt a városi érdek megkárosítása, karakterük nem a rosszhiszeműség, hanem inkább az elődöktől átvett rossz gazdálkodási rendszer következményei s melyekről a felsőbb hatóságnak már évek óta tudomása volt.

Eppen ezért inkább azon csodálkozunk, hogy lehet ezen mulasztásokat vagy törvénysértéseket egyesekkel szemben oly komolyan venni, másokkal szemben pedig, a kiket a felelőség ugyanolyan mértékben terhel, elnézni, vagy pláne semmibe sem venni. De beszéljenek magok a tények.

A város számvevője 1891-től 1898. évi november hó 19-ikéig a jelenlegi városi főjegyző volt. Ezen idő alatt történt, hogy az erdei jövedelmek incassálásával a tanács az erdőhivatalt bízta meg. De kötelességévé tette a számvevőnek ezen pénzkezelést ellenőrizni s az erdőhivatal által vezetett pénztári naplót a bázezakönyvekkel és a pénztári eredménnyel havonként összehasonlítani.

Az alispán által megtartott vizsgálat igazolta, hogy ezen ellenőrzés felületes volt. Nem csak a mostani, hanem a volt számvevő alatt is az erdőpénztárban jelentékenyebb hiányok merültek fel. Ezen alapon a polgármester kérte a fegyelmi vizsgálatnak a volt számvevő ellen való kiterjesztését is. Kérése jegyzőkönyvbe is vétetett, de azért máig sem történt semmi. Pedig az igazság azt követelte volna, hogy egyenlő mulasztásért a büntetés is egyenlő legyen. Ha felelőségre vonták a jelenlegi számvevőt, a kinek idejében ezen hiány sokkal kisebb volt, felelőségre kellett volna vonni a volt számvevőt is, hogy az egyformán vétkes mulasztások egyenlő elbírálásban részesítenek. Mert úgy az egyik, mint a másik mulasztása kétségtelen. Ha jól végezték kötelességüket, rá kellett volna jönnök a hiányokra ép úgy, mint a hogy rá jöttek a fegyelmi vizsgálat alkalmával. Ha felületesen jártak el, vagy ha esetleg tudtak a visszalésekről és még sem jelentették fel azokat, egyaránt vétkesek, sőt az utóbbi esetben annál inkább, mert mulasztásuk a bűnpalástolás látszatát viseli magán.

Igaz, hogy az erdőhivatali ügy- és pénzkezelést a polgármester nem vizsgálta soha. De hát megtette ezt az alispán csak egyetlen egyszer is annyi évi hivatalvizsgálat alatt? Ott vannak a lezárt főkönyvek, naplók és felvett vizsgálati jegyzőkönyvek, de azok minden mást bizonyítanak inkább, csak azt nem, hogy az ellenőrzés ezen irányban is megtörtént volna.

A városi jövedelmek legjelentékenyebb forrását bizony nem ellenőrizte senki. És mégis oly szörnyen nagy kásust csinált belőle a vizsgálat.

Am menjünk tovább.

A város irattárában elfekvő évi zárszámadásokból kitéjük, hogy a költségvetésekkel szemben az 1897. év végén a hiány 8437 korona 97 fillért tett ki. Az 1898. év végén pedig 7640 koronára rugott. Ezen költségvetésekhez az összes adatokat a volt számvevő, a jelenlegi főjegyző szolgáltatatta. Hát mennyivel voltak realisabbak ezen költségvetések azoknál, a melyekért a mostani számvevőt és az előljáróságot több tagját vonták felelőségre?

E mellett nem szabad figyelmen kívül hagynunk, hogy az évi zárszámadásokat a törvényhatóság tárgyalta, felülvizsgálta és jóváhagyás végett a ministerhez felterjesztette. Szintúgy tárgyalta és jóváhagyta az évi költségvetéseket is. Tehát az alispánnak is módjában állott éppen az évi zárszámadásokban tapasztalt hiányokból a költségvetés irreális voltára következtetést vonni. És történt csak egyszer is valami? Elt a törvényhatóság csak egyszer is azokkal a jogokkal, a miket a községi törvény 126. §-a biztosít számára?

Hát mire volt jó az a nagy láрма, melyet már „post festa“ kellett végig élveznünk.

Igy van ez a törzsvagyonnal is. A képviselőtestület határozata alapján a tanács 1897. évben 1179 korona 43 fillért vett fel a városi törzsvagyomból, a következő évben pedig 6000 koronát a nyugdíjalapból. Ezen képviselőtestületi határozatokat sem a vármegye törvényhatósága, sem a ministerium nem hagyta jóvá, sőt azok meghozatalánál a községi törvény 110. §-ában előírt rendelkezések sem tartattak be. Ezen előlegek tehát csak olyan törvénytelenek voltak, mint azon utóbbiak, a melyekért a jelenlegi számvevőt tették fegyelmileg felelőssé. És a volt számvevő ezen törvénytelen előlegeket mégis hűségesen számfejtette, érvényesítette s azok ellen soha kifogást nem emelt.

No lám! s még sem történt semmi baja. Hát ezen törzsvagyonszisz-

— Köszönöm, — szólt melegen. — Igen; azt tették velem. Felhasználták eszméimet, mint a sajátjokat, — míg engem félre löktek. Felhasználták azokat az eszméimet, melyekkel én felakartam emelni a nemzetet. Ők pedig meghamisítva, úgy valósították azt meg, hogy felültessék vele az országot.

Nővérem összekulcsolta a kezét.

— S ha ebből baj, nagy baj következne?

— A baj mindenesetre bekövetkezik. És akkor majd engem vádolnak. Rám hárítanak minden felelőséget a kárért amit a nemzetnek ők okoztak. Tudom, előre látom. És ezzel be is telt a pohár, melybe annyi ecetet s epét kevertek, hogy betege lettem a politikának és most már undorodom tőle.

— Próbáljon valahol távol, idegen világban, kipihenni a politikai idegességtől. Olyan helyen, ahol éppen semmi se fogja arra emlékeztetni, ami most bántja és utálattal tölti el; — mondta esendesen nővérem.

— Magam is úgy gondoltam. S most éppen már utban vagyok, hogy nagyon messze elmenjek.

— Igen messze megy? A legislegtébb Afrikába? — kérdeztem tréfálva, pedig nagyon sajnáltam őt így megtörve, lesujtva, mintegy menekülve, látni.

— Igen, nagyon messze megyek. De nem olyan sötét helyre, — válaszolt ő is mosolyogva. — Mert én mint a világosság gyermeke a világosság országába megyek. Azért még eljöttem, hogy elbucsszak, nagysádtoktól.

Ekkor már fel is állt és szokott gyöngéd jóságával bucsuzott el. És végre több izben elmondta külön mind a kettőnknek: Az Isten áldja meg! Az Isten áldja meg!

Ezek voltak az utolsó szavak, melyeket tőle hallottunk. Mert még távozóban is ismételte, mikor őt már a sötétség elfedte előlünk.

Aztán léptei is elhangzottak.

Az enyhe nyári estéken mi aztán is mindig künn pihentünk a nagy fák alatt.

Néhány nap múlva egy este, még az azon napon érkezett lapokat is kivittük, hogy ott átnézzük. És akkor nővéremmel majdnem egyszerre kiáltottunk fel, mert egyszerre olvastuk a távirati hírek közt, hogy * * * magyarországi orszá-

gos képviselő, e hó 11-én Velen-
czében főbelötte magát. *Teljesen Béla Párisban?*

Rémülten olvastuk újra és újra ezt a rövid néhány sort. És mindjobban megzavarodva s megrémülve ismételtük:

— Tizenegyedikén? — Tizenegyedikén...?

Mert hisz ugyanazon a napon, melyen ő ott meghalt, ugyanannak a napnak estéjén volt itt nálunk elbucsszani.

Itt volt! Éppen ilyenkor jött a széles uton a sötéten keresztül. Itt ült velünk szemben és itt panaszkolta el sorsát; és bucsuzott el tőlünk! Mikor pedig már több óra óta halott volt!

De hisz ő nekünk azt is elmondta! Mert hisz többször is ismételte hogy csak átutazóban van itt... Átutazóban, mert megy a világosság országába. Igaz; ő az örökvilágosság országába ment!

Nővérem halványan, betegen a rémülettől feküdt ringószékében. Szemeit lehunyta s csak lezárt pillái alul hulltak a könnyek a szegény halottért, kit oly régóta ismertünk és nagyrabecsültünk nem csak tiszta erős eszéért, de tiszta erős jelleméért is.

Én pedig a rémülettől, szinte megder-

temáról nem volt az alispánnak már évek óta tudomása? S ha volt, megint csak azt kérdezzük, mire volt jó ezt a dolgot is olyan nagyra fujni? Talán ezt is a város belbékéje kívánta így?

Nem kutatjuk, hogy az alispán milyen intenciókkal vezette a vizsgálatot. Nem kételkedünk azok tisztaságában sem. Azt azonban épenséggel nem értjük, hogy miért kellett a vizsgálat sikere érdekében olyan dolgokat is előránczигálni, a melyekről már réges-régen az alispán és a kormányhatóság tudomással bírtak, vagy legalább tudomással kellett bírniok. De ha már ezen régi dolgok is előtérbe toltak, rá kellett mutatnunk azon felháborító igazságtalanságra, a mely előállott az által, hogy ugyanazon mulasztásért az egyik tisztviselőt fegyelmiileg üldözik, a másikat pedig futni hagyják. De rá kellett mutatnunk arra is, hogy a mulasztások láncolata sokkal szélesebb körű, mint azt a fegyelmi vizsgálat feltüntette és nem csak a város előjáróságát érinti, hanem kihát ezeken kívül még másokra is.

Különböben a történeteken legkevésbé sem csodálkozunk. Tudjuk jól, hogy a községi törvény hirhedt 90. §-a tág kaput nyit ilyen eljárásoknak. Kiszolgáltatja a köztisztviselőt a hatalmi önkénynek, pillanatnyi impressióknak, sokszor a tévedések gyarlóságainak s a legtöbb esetben semmi garantiát sem nyújt a pártatlan és igazságos ítékezésre. Jogrendszerünk fejlettségébe ütköző anomália, hogy a közgazgatási hatóságok előtti fegyelmi ügyekben, vagy legalább azoknak nagy részében a feljelentő, vádló, vizsgáló- és ítélő bíró még ma is egy személyben egyesülhet, hogy a tárgyalások nyilvánossága, a közvetlen szóbeli védekezés még ma is ki van zárva.

Oroszországba s nem egy jogállamba való állapotok ezek. S azért reméljük is, hogy a tisztviselő önérzete, az egyéni függetlenség magasabb érdekei és mindenek felett a tisztult jogérzet mihamarabb el fogják söpörni azokat jogszolgáltatásunk színteréről.

Justus.

Fejlesztjük az ipart.

Országszerte mutatkozik a törekvés a magyar hazai ipar fokozatos fejlesztése iránt. Meg van bennünk a komoly szándék s mégis úgy látszik, hogy a kivitel, a terv megvalósítása sok akadályba ütközik. Bizonyára mélyreható okok működnek e tekintetben közre, de az igazi ok tulajdonkép mégis csak a vállalkozó szellem

hiánya, vagy fogyatékosága. A hazai ipar megteremtése megengedjük, nem rövid idő kérdése, de ha folyton csak elmélkedünk s csak sopánkodunk, iparunkat ugyan soha meg nem teremtjük. Szép ugyan a latolgatás, a gondos mérlegelése a körülményeknek, sőt elismerjük azt is, hogy egyetlen egy vállalkozás sem nélkülözheti az elme higgadt gondolkodását, mindazáltal az a véleményünk, hogy a sok töprengésnek, tapogatózásnak s egyéb mindenféle fontolgatásnak véget kell már egyszer szakítani s itt az ideje, hogy a tett mezejére lépjünk. Millióink hevernek a majdnem megszámlálhatlan sok pénzintézet vasszekrényében, melyeket az ország felvirágoztatása érdekében ipari célokra kellene fordítanunk s nem a szegény nép kiszípolozásaként arra a célra, hogy tőkeink nyomorult 3-4%-ot jövedelmezzenek.

Avagy talán nincs igazunk?

Mutathat-e vajon fel az a temérdek sok pénz, mely akár vármegyénk pénzintézeteinél van felhalmozva, csak egyetlen egy intézményt is, mely a nép anyagi jövőjét van hivatva előmozdítani, annak kivételével, hogy évenként néhány koronát adnak jótékony célra? Semmiesetre sem. De igenis kézzel fogható bizonyítékokat tudnánk arra vonatkozólag bemutatni, hogy az elszegényedés, a nyomor kuforrása az a tőke, melyet pénzintézeteink gondozására bízunk, mert a tisztelt részvényeseknek jutó nagy osztalék és a betevőknek befizetett kamatok a nép véres verejtékével szerzett s alig nélkülözött filléreiből van összehordva. Nem akarunk mi most senkit sem vádolni, csak szeretnénk, hogy ha végre okosabb nemzetgazdaságot folytatnánk. Hiszen a mai állapot szerint gyilkoljuk egymást nemzetgazdasági értelemben. Nagyon elenyésző csekély hasznat képvisel az az előny, melyet a pénzintézetek mostani működése eredményez. Lehet a kamatláb a lehető legalacsonyabb, az állapotok még sem fognak mindaddig javulni, amíg a tőke csak kamatra dolgozik. Statisztikai adatokkal lehet igazolni, hogy a földbirtok ma már annyira el van adósodva, hogy alig bírja el a legkisebb kamatlábat is. Tőkéinket lassankint már el sem tudjuk helyezni, mert a földbirtok, mely eddig a hitel alapját képezte, további terheket el nem bír.

Ne várjuk tehát be a végső pontot, azt az időt, a mikor akarva, nem akarva új elhelyezést kell keresnünk tőkeink számára, hanem kezdjük már meg mielőbb az ipart létesíteni.

Vármegyénknek van már eddig is je-

medve, néztem, csak néztem, a lámpafényen kívül terjedő sötétségbe.

Folyton vártam: nem hallok-e, a kapu felől erős lépteket közeledni? S ha fennt a fák ágai közt egy kis madár megmozdult, vagy ha egy levél zizegve leesett, az én szívem nehezen dobbant meg, mintha meg akarna állni a nagy rémülettől.

És e borzalom mellett, mondhatatlanul sajnáltam is azt a kiváló férfit, elvesztegetett élete és elhagyatott bus halála miatt. De a mellett még is egy nemét az elégségségnek éreztem.

Mert lám, bár holtan, de eljött, hogy elbucsuzhasson tőlünk. És még holtan is áldással bucsuzott el! Hisz azt mondta, az volt az utolsó szava, külön mindkettőnkhez: „Isten áldja meg! — Isten áldja meg!” És ezt akkor, mikor lelke lázongott még a keserüségtől, mikor önmagával s a világgal halálosan meghasonlott! Akkor, akkor már a földről távozóban... még eljött hozzánk elbucsuzni és távozását megmagyarázni...

Késő éjjel ott maradtunk aztán a nagy fák alatt, mintegy megigézve, elkábulva a rémülettől. Alig váltottunk néhány szót. Ugy éreztük, mintha ő most is ott lenne

közelünkben s egyszerre csak kilépne a sötétségből a világosságra...

Csak akkor tért vissza lélekjelenlétünk, mikor a eseléd jött, hogy a csalóány kalitját éjjelre bevigye.

Mi is bementünk, s a szobában kissé lecsittult lelkünkben az izgatott rémület.

De azért egész éjjel ébren voltunk.

Csak is másnap nyugodtunk meg. Csak akkor, mikor a lapok ujra, s most már külföldi tudósítások után, bővebben hozták a tegnapi rövidke hirt, hogy * * * országgyűlési képviselő Magyarországból, miként lett öngyilkos Velencében és azt is, hogy előtte való nap hibásan közölték halála napját. Mert nem e hó 11-én, hanem 14-én vetett véget életének.

Nővérem megkönnyebbülten sóhajtott fel: — Istenem! milyen jó, hogy még élve láttuk szegényt!

Mig én, búr a valóság megnyugtató volt még is némi csalódással fogadtam.

Mert már sokkal szebbnek találtam, sokkal közvetlenebbnek, hogy szegény barátunk halála után jött el hozzánk, elpanaszolni szomorú földi sorsát és elbucsuzni tőlünk, mielőtt örökre bemenne „a világosság honába!”

lentékeny ipara, mely szépen virágozik. Miért ne tudnánk tehát újabb ipari telepeket teremteni. A történelem azt bizonyítja, hogy Barsvármegye mindenkor jó példával járt elől. Ne tagadjuk hát meg multunkat.

Vagy talán az állam gyámkodása nélkül nem vagyunk képesek az alkotásra? Szégyen volna reánk nézve.

Elég sajnálatos, hogy eddig is ez a felfogás uralkodott. S ha legalább a nemzeti vagyon gyarapodására használtuk volna fel az állam támogatását. De nem tettük. Idegen elemek zsákmányolták ki az állampénztárt s mi szinte megboacsáthatatlan gyámoltalanságunkban összetett kezekkel néztük, hogy viszik el vagyonunkat külföldre.

Nekünk a multak mulasztásait annál is inkább hatványozott mértékben kell pótolnunk, mert ha továbbra is csak sopánkodva bámulunk magunk elé, az élelmes külföldi tőke egy-kettőre elibünk vág, — miként a törekvés már tényleg meg is van. — s azt fogjuk majd észre venni, hogy lesz ugyan iparunk, de nem lesz a mienk, hanem idegeneké.

Nincs tehát min töprengeni tovább.

A pénzintézetek vannak első sorban hivatva a magyar hazai ipart megteremteni. A nagy iparé a jövő. Csak a nagy tőkétől várható eredmény. A bankoknál meg van már a nagy tőke. Miért nem kezdnek hozzá már?! Biztosíthatjuk őket, hogy nem fogják megbánni. Nyissák meg hát a vasszekrények zárait! Hadd legyen végre a bennük levő sok pénz a nemzeti jólét áldása és ne csupán az önző érdekek ki-méletlen átka. (T.)

A ragályos betegségek lényegéről, terjedéséről és az ellenük való védekezésről.

Irta: Dr. Mandl Jakab es. és kir. ezredorvos.

Az élet legnagyobb java a jó egészség, melynek birtokában vagyunk csak képesek a létért való küzdelemben sikerhez jutni. Az újabb kor óriási lépésekkel előrehaladó orvosi tudományának korszakot alkotó vívmánya: a higiénia, mely egyre sikeresebb eredményeket elérő fegyvereket visz harcra, egyfelől az egészségnek ép-ségben tartása, másrésztől a minden oldalról ezer veszélyvel fenyegető betegségek elhárításáért való küzdelemben.

Az egészségünket és életünket megtámadó betegségek közül legfontosabbak a ragályos kórok. Ósidőktől fogva ezek voltak az emberiség csapásai. Ma is még a megbetegedések közel egy harmadát a ragályos kórok okozzák és az összes halálozásoknak 20%-át teszik ki, mely 20%-ból csupán a tuberkulózisra 15% esik.

Még a katonaságnál is, mely a leg-egészségesebb organismusu egyénekből áll, a legtöbb áldozatot éppen a ragályos betegségek követelik. Az összes megbetegedések tízedrészét és több mint a felét a halálozásoknak ezek okozzák.

Hát még a háboruban! Minden hadjáratban sokszorta több ember pusztul el ragályos kórokban mint kard és golyótól, melyek iszonyu pusztításai a háborúk leg-szomorubb árnyoldalát képezik. A hadsereg harcalképességét valamely ragályos kór befészkelődése a legkiszámíthatatlanabb módon befolyásolhatja. Nem egyszer lettek már büszke hadseregek általok megtizedelve, sőt tönkretéve. Csak a legújabb kor talált utakat és módokat arra, hogy ezen iszonyatosan pusztító ellenség működésének gátat vessen. Mert a ragályos kórok az elkerülhető betegségek közé tartoznak. Az orvosi tudomány egyik legnagyobb vívmánya, hogy kimutatta, hogy a ragályos betegségek paraziták, azaz apró élő lények által okoztatnak. És ezzel a nagyszerű felfedezéssel az infectio ősrégi fogalma kézzelfogható alakot öltött. Megszűnt a speculatio alapon folyó harc a betegségek keletkezésére nézve, eltűnt az évszázadokon át uralkodó „miasma“ fogalma, mely alatt a föld mélyéből felhatolt és malarias, vérhas, cholera és egyéb nyavalyát okozó ár-

talmas gőzöket értettek. Ma már mint biztos és kétségteljes tényt constatáljuk, hogy a ragályos kórokat apró microscopikus élő lények okozzák, melyek testünkbe behatolva, itt jó talajra találva, szaporodnak és ezáltal valamint egyéb életműködésükkel az egyén életére károsan befolynak.

Az újabbkori higiénia nagy feladatát képezte és képezi a ragályos kórokat okozó élőlények minél alaposabb tanulmányozása, mert csak ennek ismerete képes bennünket arra, hogy a harezot velök szemben eredményesen felvehessük.

S hogy mily sikerrel foly a küzdelem, bizonyítják a ragályos kórok folyton apadó száma, de különösen fényesen látjuk a higiénia működésének üdvös eredményét a francia-olasz háborúban 1870—1871. évben, miről később még bővebben fogok megemlékezni.

Nézzük most közelebbről a kórok lényegét, kövessük a folyton tökélyesbülő higiénia eszközeit, melyekkel oly sikeresen képes a bajjal megküzdeni.

Már mondtuk, hogy a ragályos betegségeket egy contagium vivum, azaz apró élő lényeknek az organismusba való jutása hozza létre. Ez a feltevés már a 17-ik században keletkezett, de csak a gőcs fel-fedezésével kezdődött meg ez irányban a tulajdonképeni tudományos kutatás. Még pedig első sorban Müller Frigyes Ottó által 1774-ben. A microscopizálás mindinkább való tökélyesítése folyton előre vitte és realis természettudományi alapokra fektette a vizsgálatokat. Ezek szerint az említett contagium vivum egy növényi organismus, egy gombafej.

Az infectio létrejövéséhez egy bizonyos mennyisége a kóroagnak szükséges. Minél több bacillus jutott az organismusba, annál gyorsabban és intenzívebben jelentkezik a betegség. De kevés számú élő is létrehozhatja már az infectiót. A a kórtünetek ilyen esetekben csak bizonyos idő múlva mutatkoznak, míg a bacillusok a szervezetben elegendő mennyiségre felszaporodtak, vagy ezek életműködése által létrejött mérgek az organismust tönkre tették.

Nem lesz talán érdektelen magával a bacillussal, e parányi, de hatalmas ellen-séggel közelebbről megismerkedni.

Legnagyobb része a szóban lévő apró lényeknek alig teszi ki egy ezredrészét egy millimeternek és a kevésse kifejlődött növényi organismushoz az ugynevezett protophitákhoz tartoznak, melyek mintegy a határt képviselik az élő és élettelen világ között. Egy sejtből állnak mindössze és lényegében fehérnyé és valami kevés zsír és hamu képezik alkotórészüket. Plasmájuk többnyire szintelen, de bizonyos festanyagokkal olyannyira karakteristiusan festődnek, hogy éppen ezen tulajdonságuk engedí felismerésüket és más fajoktól való megkülönböztetésüket.

Az alakjuk is változatos. Kerekded, pálcizka és csavarálatu a legtöbb. Szaporodásuk vagy osztódás által történik — egy egyén kétfelé válik (innen a neve: hasadó gomba), vagy pedig az anyasejtben egy vagy több új sejt (spora) keletkezik, mire az előbbi összeesik és a fioksejtek kiszabadulnak és sarjadzani kezdenek. A szaporodás oly gyorsan történik, hogy egy egyénből 24 óra alatt 4700 millió keletkezik. De a természet e nagy szaporodásnak is gátat vet. Éppugy mint a magasabb szervezetű lényeknél az anyagesere productumai károsak és a szervezetből kiküszöböltetnek, ugy ezek az apró lények is saját életműködésük létrehozta anyagokba pusztulnak el. Egy bizonyos nedvesség és meleg létfeltétele minden bacillusnak. Egy részének szükséges a fény, soknak közömbös, legtöbbjének éppen káros. Egy része csak élő lényben élhet meg, mások meg csak holt anyagokban, nagyrésze azonban mindkét talajban jól elvan.

A táplálkozásuk még nem egészen ismeretes. Vízre okvetlen van szükségük, mert ennek elvonása megöli a legtöbbjét. Fehérnyé, gelatin, burgonya, vérsavó jó

talajt képeznek. Oly folyadékban, mely semmiféle tápanyagot nem tartalmaz, milyen például a sterilizált víz, tönkre mennek, épp ugy erősen savi vízben. Közömbös vagy gyengén alji folyadék kedves nekik. Ha egy helyen a bacillusoknak több faja összekerül, egymással hareba jönnek és a létért való küzdelemben az egyik elpusztítja a másikat.

Minden ragályos betegségnek megvan a maga külön bacillusa. Ugyanazon betegségnél mindig ugyanazon fajt találjuk meg. De azért vegyes infectiók is előfordulhatnak pl. typhus és orbánez, tuberculosis és secharlach. Azért itt is folyik a küzdelem a különböző fajú bacillusok között.

Ezt az egymással való ellenséges magatartását a bacillusoknak próbálta is a tudomány az emberiség javára felhasználni, akként, hogy egy veszélyesebb faj ellen egy kevésbé ártalmas speciesét beoltva, ezekkel az előbbieket elpusztítani törekedett. Így próbálkoztak a tuberculosisist azáltal gyógyítani, hogy az orbánez bacillusával beoltották az illetőket. A gyógyítás e neme még azonban ez időszert csak a kísérleti stádiumban van.

A bacillusok eredetére nézve elmondhatjuk, hogy azok végtelen mennyiségben mindenütt jelen vannak. A levegő, a víz, de különösen a talaj tartalmazza őket nagy mennyiségben, körülbelül 1 emre 100 bacterium jut.

Főhelyük a talaj, hol nedvesség és meleg — legelső életfeltételükön kívül, tápanyaguk is a háztartás hulladékaiból, a föld műveléséből stb. bőven van. A talajból a porral a levegőbe jutnak és innen tovább terjednek. A talajnak azonban csak felső rétege képezi tanyáját az élőlényeknek, már 3 méter mélységben nem találjuk őket, mert a talaj vastagabb rétegben bacteriummentes szűrőt képvisel.

Hogyan van az, kérdik kedves olvasóim, hogy a bacteriumok irtózatoss tömege mellett, mely minden oldalról körül fog, aránylag mégis kevés infectio történik?

A bacillusoknak is, mint mindennek a természetben, megvan a maguk ellenségük, melyek vagy elpusztítják őket vagy ártalmasságukat a minimumra csökkentik. Hogy ez így van, látjuk, hogy a járvány felléptekor miként változik a kór intenzitese (virulentiája.) A fény, a levegő nem minőségileg, de mennyiségileg (oxidatio) nagy ellenségük, de legintenzívebben ellenáll nekik maga az élő organismus.

Rendkívül érdekes az organismus küzdelme a behatoló bacteriumokkal. Már a bőr és a nyakhártya vet gátat a benyomulásuknak, míg az igazi ellentállást maga a vér fejt ki.

Hogy miként folyik a küzdelem egyrészt a vér, másrészt a bacteriumok között, még nincs teljesen kiderítve, de bizonyos, hogy a vérséjtek activ ellentállást gyakorolnak. S mikor már a küzdelemben a tulnyomó számú bacteriumok elen kimerülnek, a fehér vérséjtek és a nyirksejtek a bacteriumokat feloldó és megölnő anyagot (ugynevezett alexinek) termelnek. A mindinkább felszaporodó bacteriumok még maguk részéről egy más terméket (Lysin) producálnak, mely az alexinek működését bénítja meg. De a szervezet se rest és a vér egy újabb anyagot (antilysin) létesít, mely azok működését ellensúlyozza.

Mikor a bacteriumok anyageseréjük felhalmozódása által mint mérgek (toxin) hatnak, az organismus ilyenkor ellenmérget (antitoxin) alkot, melynek emelkedő mennyiségben való produkálását mindaddig folytatja, míg a szervezetet méregmentessé nem tette.

Ha a küzdelem sikerül és a bacteriumok legyőzettek, ugy az organismus további feladata azoknak a szervezetből való kiküszöbölése, mi a természetes ürülékekkel történik.

De sokszor nem hagyják el a bacteriumok az organismust, hanem valahova (lég, csontvelő etc.) befészkelik magukat és kedvező alkalomra lesnek, hogy újból kitorve az organismust megfertőzhessék. A ked-

vező alkalom akkor áll be, mikor a szervezet ellentálló képessége, meghülés, éhség, szomj, kimerülés, psychicus izgalom stb. által csökkent és a vérsajtók nem képesek többé a felszaporodó bacteriumokkal eredményes küzdelmet felvenni.

(Folytatjuk.)

Tanév kezdetén.

Most, amidőn tanítók és tanulók munkához látnak ismét az új tanítási év küszöbén, alkalomszerűen kínálkozik egyet-mást elmondani városunk iskolaügyéről.

Fontos ügye ez minden városnak, a melynek polgárai be is tudják látni annak nagy horderejét. Egy város szellemi élete nagyrészt az iskola falai közül indul ki. Ott szövik a jövő nemzedék szellemi köntösét, ott esiszolják ki lelküket, ott nemesítik meg szívüket az élet küzdelmei számára. Ha egy városnak elhanyagolt az iskolaügye, kell, hogy el legyenek hanyagolva egyéb közintézményei is. Ott, a hol virágozik a tanügy mezeje, ott virágozik a polgárok jövője, mely virág majdan hasznos gyümölcsöket fog teremni.

„A mi kis városunk jövője is nagyrészt attól függ, lesz-e középiskolája” — mondja már tíz évvel ezelőtt városunk egy fia. Részben igaza van. Miért csak részben? Mert lehet egy város jövője biztosítva másképen is, de igazán csak akkor nyugszik helyes alapokon fejlődése, ha e fejlődéssel párhuzamosan halad a város tanügyének a fejlődése is. E haladás alatt értjük ugy a tanügy mezején előforduló didaktikai vívmányokat, valamint az iskolák külső administrációjában előforduló mozzanatok tökéletességét.

Nézzünk csak körül, mi történt városunkban e téren 20 év alatt? A feleletünk rövid: vajmi kevés. Hogy az elemi iskolák államosítva lettek, hogy megfelelő épület emeltetett az összes osztályok befogadására, egymagában nem elegendő haladásnak.

A polgári leányiskoláról nem beszélünk most, hiszen még lesz alkalmunk visszatérni erre a témára, illetve annak fejtegetésére, szükséges-e városunkban polgári leányiskola?

Hogy fiu középiskola kell, azt hiszem, mindenki be fogja látni. Városunk utóbbi időben bizonyos irányban haladni kezd, kell, hogy a tanügy terén is mozogjunk egy kissé előre.

Kell, hogy a jövő meghozza nekünk a rég óhajtott fiu középiskolát. Mert annak a mozgalomnak, amely tíz évvel ezelőtt megindult, nem szabad elaludnia. Ha az akkori kezdeményezők el is ejtik a kérdéssel fejtegetését, ha abbahagyják is a mozgalmat: másoknak, új embereknek kell kezükbe venniök azt, hogy el ne álmosodjék olyképen az ügy, mint elálmosodott minálunk már sok hasznos és életrevaló eszme.

Itt ebben a dologban elsősorban a város képviselőtestületének kell nagyot akarnia. Minden nagy elhatározást nagy tettek követik. Mondja ki a városi képviselő, hogy fiu középiskolát akar létesíteni. E létesítéssel járó anyagi áldozatok felajánlásában versenyezni fog vele az állam, a vármegye és egyesek. Mert kérem szeretettel, ha az állam és vármegye áldozni tudott vármegyénk egy másik városának főgimnáziumára: bizonyára bőkezűségének ismert gavallériáját nem fogja megtagadni a vármegye központjától sem.

Az új iskolaév kezdetén pedig a tanügy munkáshoz is van szavunk. Ne higyük, hogy az ő zajtalan, de fontos működésük nem költi fel érdeklődésünket. Fügyelemmel fogjuk kísérni munkálkodásukat, támogatni törekvéseiket minden irányban, mert nem töltenők be hivatásunkat, azt a magasatos cél, amelyet a magyar vidéki sajtónak elérnie kell, ha el nem ismernek munkájoknak nagy fontosságát.

Isten áldása kísérje a tanítók és tanulók munkáját az új iskolaév kezdetén. (—e.)

A legédesebb.

Két kicsi vasgyuró fecseg a lugásban,
Azt kutatják: földön mi legédesebb?
Előttük gyümölcses teli rakott kas van,
Égető a kérdés, fontos az eset.
Alma, körte, szőlő, dinnyelé?
Majd a cukor fut a sor elé.
Hát a méz? Bizony eléje áll,
És legédesebb, ez a király.

Nénjük meg esőndesen figyel a beszédre,
S amint így hallgatja a kis bőleket,
Elméláz, valami jutott az eszébe
S felsóhajt magában: balga gyermekek!
Édebb a méznél van-e más?
Méznél édebb az álmodás,
És az álmodásnál? szerelem.
És a szerelemnél? semmisen.

Dombay Hugó.

H i r e k.

**Mai számunkhoz a t. előfizetők
kényelmére postautalványokat mellé-
keltünk. A kiadóhivatal.**

Gyászmise. Mint minden évben, úgy most is múlt hó 29-én gyászmise volt néhai Gróf Migazzy Vilmos lelki üdvéért. A misét Pintér Károly apátplébános végezte. Jelen voltak: Gróf Erdődy Imre és neje Migazzy Irma grófnő, Gróf Erdődy-Migazzy Vilmos, Erdődy Ilona grófnő, Bárány Ambrózy István és neje Migazzy Antónia grófnő, Dr. Benkő Lajos kir. tanácsos, Rák Endre, Bodó Péter, Murko Mór s az uradalom összes alkalmazottai, azonban hiányzott a hivatalos községi képviselőtestület, pedig ha valaki, úgy kétségtelenül, boldogult Gróf Migazzy Vilmos szerzett érdemeket arra, hogy a község minden évben legalább ez uton rója le a kegyelet hálaadóját.

Dr. Jászay Rezső piarista tanár, a debreczeni piaristarend rektora és igazgatója lett. Jászay még alig 33 éves s máris ily magas állást tölt be. Mi már régóta annak az embernek ismerjük, kinek kiváló tehetségeiből a legszebb jövőre lehet következtetni. Büszkék vagyunk rá, hogy kebelünkben emelkedett arra a szép polczra. S erősen reméljük, hogy nem sokára még nagyobb kitüntetéshez gratulálhatunk neki.

Halálozás. Schiller Róbert várnagy múlt hó 28-án elhalt. Halálát előkelő rokonság gyászolja. Nyugodjék békében!

Samassa József egri érsek, városunk szülőtte fenkölt gondolkodásának ékes bizonyítéka a következő válasz, amelyet a nyiregyházi zsidókhoz intézett: „A kinyilatkoztatott igazságoknak az emberiség közös üdvét kell szolgálni; ezek azok, a kik a két kinyilatkoztatott vallást egymáshoz kapcsolják. Ambár igaz, hogy a szeretet műve még nem teljes. Sinai hegyéről indult ki a jog, törvény és igazság ereje az emberi nem javára. Minden táborban szokszor és sokat vétkeztek ellene, érthető okokból: hisz az emberek egyenlők! Magam öreg ember vagyok, 76 éves, 66-ot belőle munkában töltöttem el. A dicséret már nem emelhet, rágalom és félreismerés még nem félemlíthet. Vallásom és hazaszeretetem adta meg számomra az erőt az élet küzdelmében; akinek lelkét ez a két érzelmek hatja át, az győzelmesen fogja megvívni ezt a küzdelmet. Köszönöm szíves megjelenésüket. Az Isten áldja meg önöket.” Adja az Isten az ősz főpaprak, hogy sok éven keresztül hirdesse még az ő nemes elveit.

Eisenberg Károly helybeli köztisztviselőben álló kereskedőt, kereskedelmi ülnököt szép kitüntetés érte, a helybeli zsidó hitközség elnökül választotta.

Zászlófelszentelés. Aranyosmaróthon nagy ünnepségre készülnek. Folyó hó 8-án szentelik fel a polgári olvasó kör zászlaját, melynek költségeit sok vidám estély jövedelme szolgáltatta. Kár, hogy már elkészült a zászló, nem lesz többé czim józsu mulatságokra. Egyben figyelmeztetjük az érdekelteket, hogy megint valami feljelentés ne zavarja meg a zászlószentelés ünnepélye alkalmával szerzett jó benyomásokat.

Telekkönyvi hivatalunk. Ügyvédi körökben már régebb idő óta óhajtják, hogy a telekkönyvi felvilágosító hivatal a délutáni órákban is rendelkezésére álljon a közönségnek. E hivatal t. i. naponként csak délelőtt 9 órától 11 óráig van nyitva, — tehát össze-vissza 2 óra hosszat, amely idő elteltével távoznia kell a közönségnek, hacsak a felvilágosító szolgál, vagy a telekkönyvvezető nagylelkűsége meg nem könyörül rajta, — ami pedig nem mindig szokott megtörténni. — 2 óra egy ilyen nagyobb forgalmu telekkönyvi hivatalnál tulkeves s határozottan ellentmond a telekkönyvi intézmény fogalmának, — melynek leglényegesebb ismérve a nyilvánosság. Az ügyvédek ezen óhaja mindenesetre méltánylást érdemel. Reájuk nézve nagyon fontos, hogy minél hosszabb idő álljon rendelkezésükre, hiszen ők ép ezen 9—11 órai idő alatt vannak leginkább más egyébbel elfoglalva. De a nagyközönség érdeke is megkívánja hogy a délutáni órákban is nyerhessen felvilágosítást.

A felvidéki magyar közművelődési egyesület XXII. rendes közgyűlése múlt hó 22-én volt Breznóbányán. A város ünnepi díszit öltött, — az érkeztet vendégeket igaz magyar vendégszeretettel fogadta, — s tiszteletükre bankettet rendezett. Újabb bizonyíték ez arra, hogy a kultúregyesület nemes törekvéseit a felvidék osztatlan rokonszenve kíséri.

Ünnep a helybeli óvodában. Már csak nem mondhatja senki sem, hogy nincs nálunk vig élet. Nem csak a felnőttek mulatnak nálunk nyakra-főre, de még a kisdedek is. A helybeli óvoda rendezett tegnap délután kisebbszerű ünnepélyt a kisdedek részére. Igazán sok örömmük telt benne látva a sok apróság ártatlan mulatságát. Az óvoda vezetője megérdemli, hogy áldozatteljes működéséért a nemzeti kultúra nevében hálás köszönettel adózzunk.

Ujbánya jövő évi költségvetése. A tanács e napokban közölte a város képviselőtestületi tagjaival a jövő évi költségvetés előirányzatát. Eszerint 49,164 korona 01 fillér bevétellel szemben a kiadás 78,149 korona 30 fillérre rug. A pótdóval fedezendő hiány tehát 28,985 korona 29 fillért tesz ki. A bevételek között a jövő évi erdőjövedelem 12,036 korona 80 fillérben szerepel. Ebben azonban benne foglalatik az ujbányai malomkötársulat által fizetendő 4200 korona kiviteli vám is. S így az erdő jövő évi valóságos jövedelme csak 8000 koronában van felvéve. A kiadások között csupán a tisztviselők fizetése és a szolgálk bére 25,833 korona 40 fillért emészt meg. Vagyis a pótdóval fedezendő hiány jóformán egészben a tisztviselők és szolgálk ellátására megy föl. Mégis nagy létjogosultsága lehet annak a hatalmas mozgalomnak, amely az utóbbi időben a rendezett tanácsu szervezet megszüntetése és a nagyközönséggé való átalakulás céljából indult meg. De szomorú viszonyok között lehet a városi erdő is, amely az előző évek 28,000 korona rendes jövedelmével szemben a jövő évben már csak 8000 korona jövedelmet tud nyújtani.

Megint a pénzügyigazgatóság. Ugy értesülünk, hogy a pénzügyigazgatóság székhelyének kérdése újra szőnyegre fog kerülni. A helybeli polgárok ezuttal komoly mozgalmat indítanak, hogy a pénzügyigazgatóság Aranyosmaróthra helyeztessék vissza. A mozgalom élén Kosztolányi Aurél köz- és váltóügyvéd kir. tanácsos áll, akinek lakásán és elnöklete alatt már előértekeztet is volt. Nem tanácskozással kell e kérdés megoldásához, hanem ministeri döntés az érdemek méltánylása tekintetében.

ben. S Aranyosmaróth vajmi kevesett tett még ahhoz, hogy érdemeit méltányolja a minister. Mi azt hisszük, hogy egy hatalmas középület emelése döntő súlyal bírna, ám ha először a ministernél tudakozódunk, hogy mekkora középületet emeljünk, — akkor ugyancsak várhatunk a kérdés eldöntésére.

Közbiztonság Aranyosmaróthon. Szinte bámulatos az a közönyösség, melyet a község képviselőtestülete az éjjeli közbiztonság iránt tanusit. Hát mit képzeli a képviselőtestület, hogy a község lakói csak azért vannak a világon, hogy pótdó fizessenek?! Napról-napra hallunk hírt éjjeli lopásokról, esendhaborításokról, s egyéb garázdálkodásokról. Mire valók az éjjeli örök, csak nem arra, hogy éjfélig füttyelve sétáljanak s közben nagyokat aludjanak?! Tessék szaporítani az éjjeli örök számát s azok lelkiismeretes működését erélyesen ellenőrizni. Nekünk nem az ő füttyük kell, hanem az, hogy a közbiztonságra ügyeljenek. — Megkövetelheti minden egyes adófizető polgár, hogy a község az ő biztonságáról gondoskodjék. És ha nincs elegendő jövedelme a községnek hozzá, vessen ki nagyobb adót, de a közbiztonság teljességéről gondoskodnia okvetlenül szükséges.

Furfangos rabló. Szinte hihetetlen ravasz módon rabolták ki múlt hó 29-én éjjel Schwartz Sámuel helybeli vendéglőt, a kinél az utazók éjjeli szállást is szoktak kapni. Egy ilyen utazónak jelentkező idegen éjszaka feltörte a lakószobájában levő szekrényeket és a szegény vendéglős reggelre hült helyét találta az utazónak, — de a szekrények tartalmának is. A szemtelen rabló nem volt válogatos, mert még az ócska lábbeliket is elemelte. Valószínű, sőt bizonyos, hogy rablóbandával van dolgunk, mert egy ember aligha tud annyi tárgygyal oly gyorsan eltűnni. — Az esetet a csendőrség erélyesen nyomozza.

A tolmácsi komp. Felhívjuk az illetékes közigazgatási tényezők figyelmét arra, hogy a tolmácsi komp a legsötétebb éjszakában sines megvilágítva, aminek következtében, különösen zivataros időben sok szerencsétlenség történhetik. De még más baj is van ott. Ha Léva felől éjjel érkezik oda az utas akkor 1/2 óra hosszat is kiabálhat, amíg átviszik őt a tulsó oldalra. S mindenesetre jó tüdejének és torkának kell lennie, mert ha nincs, vagy csak kissé van is berekedve, ott leshet, Isten tudja meddig. Hát ez bizony cseppet sines rendjén. A révjog mikénti gyakorlását a község érdekében szigorubban kell ellenőrizni. Egy lámpával és egy villanyos cseppetgyűvel segítve van a bajon. Ezt a csekély áldozatot meghozhatja a káptalan.

Szerencsétlenség Pető Albert gyártelepén. Múlt hó 12-én Olesanszki János nyittrakolosi származásu munkás, — mikor ép a mintegy 35—40 méter magas gyárkémény tetejére húzták fel, — a kémény fél magasságáról oly szerencsétlenül bukott le, hogy életveszélyes zuzódásokat szenvedett s most a halállal vívódik a helybeli kórházban. Ugy hírlik, hogy valami ócska kötél szakadt el, azért történt a szerencsétlenség. Akármilyen okból történt, valószínűnek látszik, hogy nem volt elegendő óvatosság s az érdekeltek mindenképp levonhatják belőle a tanulságot.

Az új tizkoronás bankjegyek. Annak idején, a mikor az új tizkoronás bankjegyek kibocsátását elhatározták, úgy tervezték a dolgot, hogy az új bankjegyek jövő év tavaszán fognak a sajtó alól kikerülni. A munka azonban gyorsabban ment, mint remélték és így az új tizkoronásokat már ezen év végén, novemberben vagy decemberben forgalomba hozhatják.

Piaczi árak. Buza 16:10—10:40. Árpa 7:80—8:—, Rozs 8:—, Zab 7—7:50. Kukoricza 8—8:20, Burgonya 5—5:50 50 kilogrammonként. Marhahús 1:04. Borjúhús 1:12. Disznóhús 1:12. Juhhús —:80. Disznózsír 1:60 kilogrammonként.

Sport.

E rovat alatt akarunk beszámolni a bars megyei különféle torna és egyéb sport egyesületek nagyszerű fejlődéséről és eredményes működéséről.

Nines tudomásunk arról, hogy ilyen egyesületek Bars megyében léteznének már s azért csak abbéli kívánságunknak adunk kifejezést, vajha mielőbb megalakulnának. S meg vagyunk róla győződve, hogy nem sokára meg is fognak alakulni, — mert ha nem vagyunk is távbeszélővel összekapcsolva a nagy világgal, — hogy a mindenféle hangoztatott fontos érveket meg is halljuk, — de azért nagyon jól tudjuk, hogy a testedzésre nagy gondot kell fordítani, nehogy elcsenevesszünk.

Törvénykezés.

Csiklandós perben hozott az aranyosmaróthi kir. törvényszék e napokban ítéletet.

W. J. vagyonbukott gazdálkodó 3715 koronát követel a B. N. pénzüntéztől. Keresetében a következőket adja elő: 1896. évben 28000 korona jelzálogkölesont szavazott meg részére a B. N. azzal, hogy ezen összegből elsősorban az E. T. 22000

korona követelése lesz kifizetendő. Felperes azonban időközben fizetéseképtelen lett s a B. N. attól tartva, hogy a bekövetkezendő esőd folytán egyéb be nem kebelezett követeléseit elveszti, azt az ajánlatot tette W. J.-nek, hogy engedje a 28000 korona jelzálog rangjában soroztatni be nem kebelezett követeléseit, akkor ő ellenszolgáltatás fejében 4400 koronát kap. 1400 koronát kapott is s így még 3000 koronával tartozik neki a bank, azonkívül 715 koronával, amely összeget a B. N. az E. T. javára kifizetett kamatokban számolta el, de amelyeket tényleg ki nem fizetett.

W. J. nem csak ezen állításait, de még azt is, hogy a B. N. az árverésen megvett ingatlanok értékesítése folytán követelését jóval meghaladó összeget vett fel és hogy az ígért jutalomról egy szinleges váltót vett át, — tanukkal és okiratokkal kívánta igazolni.

A bíróság W. J. bizonyítékaira nem volt kíváncsi, mert az a megállapodás, melyre követelését alapítja, — mint nyilván a esőd hitelezők kijátszására irányuló jogügylet: a jó erkölcsökbe ütközik és így ha minden állítása utolsó betűig igaz volna is, — ő ebből a megállapodásból jogokat nem kovácsolhat magának.

A pernek valószínűleg még folytatása is lesz; — mert W. J. hihetőleg megfelelbezi az ítéletet, s nincs kizárva, — hogy a felsőbb bíróságok a felajánlott bizonyítást elrendelik, vagy az ügyet a büntető bírósághoz teszik át.

Szerkesztői üzenetek.

(A szerkesztőség e rovat alatt készségesen ad felvilágosítást a tudakozódnak, csak névtelen levelekre nem válaszol.)

D. H. urnak Nyitra. Köszönjük. Kérjük további támogatását.

S. B. urnak H. Sajnálattal nélkülözzük becses cikkét, de reméljük, hogy ami késik, az nem mulik. Bátorság! —

B. L. urnak Léva. Miután czimednek is megküldöttük lapunk első példányát, kíváncsian várjuk becses véleményét. Reméljük, hogy bár nem hangoztatjuk Magyarországnak Auszriától való teljes elszakadását és a tiszta personál uniót, azért benünket még sem fog farkasóváló lapnak tekinteni. Hogy az ön elveit miért nem valljuk, erre nézve programunkban adunk magyarázatot.

Dr. M. J. urnak Arad. Cikkét köszönjük, kérjük folytatását.

Dr. K. J. urnak Léva. Igéretét örömmel vettük tudomásul, kérdésére lapunkban talál feleletet.

F. K. urnak Ujbánya. Cikkei helyszüke miatt szorultak ki.

KÖSZÉN

Tisztelettel hozom a t. közönség b. tudomására, hogy úgy, mint eddig, most is elsőrendű

valódi porosz köszénből raktárt fogok tartani.

Előjegyzéseket már most is elfogadok.

Tisztelettel:

12-1-3

Schlenger Mór.

PORMENTESÍTŐ OLAJ!

Elismert legjobb szer a por eltávolítására

éttermek, kávéházak, hivatalok, üzletek és irodákban

a tisztaság fentartása és az egészség megóvása céljából kiválóan ajánlható.

11-1-3

Különként egy korona.

Egyedüli elárusító-hely Barsvármegye részére:
Valach János bórkereskedő Aranyosmaróthon.

13-1-*

Fehérvarrónő,

ki hosszabb ideig a fővárosban önállóan működött és a fehérenemű-szabászatot is tanítja, ajánlja magát a t. közönség lakásán való munkák elvégzésére.

Czime: a kiadóhivatalban megtudható.

14-1-*

ELADÓ

1/2 iskola-hegedű teljes felszereléssel jutányos áron.

Bővebbet: a kiadóhivatalban.

F. M. K. E. levélpapír

15-1-* csinos dobozokban eredeti gyári áron kapható Dóczy könyvnyomdában.

RAKOVSZKY ISTVÁN

szijgyártó-üzlete

Aranyosmaróthon, a takarékpénztárral szemben

Ajánlja dusan felszerelt raktárát minden e szakmába vágó cziákekben. Megrendelések tetszés szerinti kivitelben gyorsan, pontosan és jutányos áron mellett elkészítetnek. — Vidéki megrendelések postafordultával eszközöltetnek.

9-1-3

UNGÁR SAMU órás és ékszerész Aranyosmaróth.

Ajánlja dusan berendezett óra- és ékszerüzletében nagy választékban levő különféle pontosan szabályozott **schvájczy zsebórákat** ugyszintén **inga-, fali- és ébresztő órákat** nagyon jutányos áron mellett. Továbbá nagy raktár különféle **arany-, ezüst-, ékszer- és disztárgyakból**, valamint különféle **chinaezüsttárgyak** nagy választékban.

Minden e szakmába vágó javításokat jótállás mellett jutányosan eszközöl.

10-1-3

Látszerészeti cikkek gyári raktára.

FIGYELEM!

Ajánlom a t. vevőközönség figyelmébe dusan felszerelt **uri- és női-divat raktáromat.**

Bő választék mindennemű divatcikkekben.

Külön osztály női kalapokban, legujabb párisi divat szerinti nagy választék.

Angol férfiruha szabászat. Mérsékelt áron. Pontos kiszolgálás.

8-1-3

DREXLER JENŐ női- és uri-divat áruháza.

Hirdetések felvétetnek a kiadóhivatalban.

Van szerencsém a n. é. közönség tudomására hozni, hogy az aranyosmaróthi izr. hitközség tulajdonát képező

fürdőt

folyó évi augusztus 1-től kezdve én bérlém.

A nap bármely szakában rendelkezésére állanak a n. é. közönségnek a **hideg és meleg kádfürdők.**

Feltétlen tisztaságról és pontos kiszolgálásról gondoskodtam.

Egy fürdő-jegy ára 70 fillér. 12 jegyre előfizetés 6 korona.

Goldstein Henrik,
fürdőbérlet.

1-1-1

Hangverseny Grammophon!

Beszél, énekel és zenél.

Rendkívül érdekes szó-
rakoztató eszköz
családok részére, ven-
dégelőknek és kávéhá-
zaknak.

Nagy választékban raktáron
30 frttól 200 frtig.

Lemezekből dus választék.

Klein Sándor

óras és ékszerész Léván.

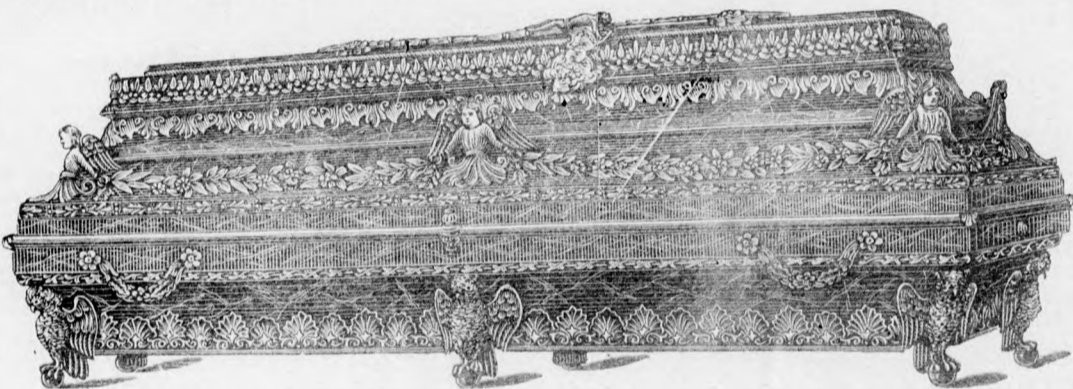
2-1-4

A jelenkor
csodagépe!

Több ezer repro-
dukezió a világ leghire-
sebb művészeitől.

Állandó nagy raktár ércz- és fakoporsókból.

ERTL VINCZE temetkezési vállalata, Aranyosmaróth Hosszu-utca. (Saját ház.)

3-1-3

Sirkoszoruk, gyászszaalagok.

ERTL VINCZE

temetkezési vállalata
ARANYOSMARÓTHON.

Akinek azon szomorú sors jutott osztályrészül, hogy **koporsóra**, esetleg **egész temetés rendezésére** szüksége van, figyelmét az Aranyosmaróthon évek óta fennálló **koporsó-raktárral** egybekötött

temetkezési vállalatra

felhívom, mely úgy a legegyszerűbb, valamint a legdíszesebb temetések rendezését pontosan és jutányos árak mellett eszközöli.

KLEIN SÁNDOR óras és ékszerész Léván,

4-1-4

ajánlja dusan felszerelt

óra-, ékszer- és ezüstáru-üzletét

Kivonat az ezidei árjegyzékből:

Arany férfi óra	60 koronától feljebb
Arany női óra	28 " "
Ezüst férfi- és női-óra	12 " "
Arany karperecz	16 " "
Arany gyűrű	5 " "
Arany függő	3 " "
Ezüst karperecz, broche, cravattatű	2 " "
Arany- és ezüst nyakék	4 " "

Nagy választék mindennemű legdivatosabb ékszerékből különféle drágakövekkel.

„Sandrik“ ezüstárugyár készítményeiből nagy választék **eredeti gyári áron.**

Legfinomabb china-ezüstárukból gyári raktár. Vidéki megrendelések gyorsan és pontosan teljesíttetnek.

5-1-4 Kiadó lakás.

A gróf Migazzy Vilmos-utczában **4 szoba, konyha, pincze, éléskamara, padlásból álló uri lakás** folyó évi október hó 1-étől kezdődőleg bérbeadandó.

Bővebb felvilágosítást a kiadóhivatal ad.

Szivarkahüvely

ujdonságok

kaphatók

BRUNCZLIK I.

könyv- és papirkereskedésében

ÜZLET NAGYOBBITÁS.

Tudatom a n. é. közönséggel, hogy üzletem **tetemes megnagyobbítása** következtében az ezidei őszi időszakhoz raktáromat **uri- és női-divatcikkekben, vászon és fehérneműben** valamint minden e szakmába tartozó egyéb cikkekben **teljesen kibővitve** rendeztem be, úgy hogy a legkényesebb igényeknek is megfelelek.

Magamat a n. é. vevőközönség b. pártfogásába ajánlva, maradtam hazafias tisztelettel:

7-1-3

STEINER LIPÓT.

Dóezi könyvnyomda, Aranyosmaróth.